

Komedian ja draaman leikkaaminen

Atte Liikanen

OPINNÄYTETYÖ
Syyskuu 2024

Media-alan tutkinto-ohjelma
Leikkaus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan tutkinto-ohjelma
Leikkaus

Atte Liikanen
Komedian ja draaman leikkaaminen

Opinnäytetyö 36 sivua.
Syyskuu 2024

Opinnäytetyö perustuu kahteen lyhytelokuvaan ja niiden jälkituotantoprosessiin. Käsittelen omaa työkuvaani, työprosessin eri vaiheita sekä sen aikana tulleita ajatuksia. Vertailen elokuvien leikkaamiskokemuksia toisiinsa ja pohdiskelen mahdollisia eroavaisuuksia, jotka tulisi ottaa huomioon tulevaisuutta varten.

Käsittelen myös poikkeuksellisen maailmantilanteen tuomia haasteita ja niiden vaikutusta omaan työsuoritukseen sekä elokuvan temaattisia haasteita ja tarinan-kerrontaan liittyviä ongelmia ja ratkaisuja.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	ESITTELY	6
	2.1 Kunta ja Varj juhla	6
	2.1.1 Genret ja eroavaisuus	8
	2.1.2 Koronan vaikutus tilanteeseen	9
3	KUNTA.....	11
	3.1 Esivalmistelut ohjaajan kanssa	11
	3.1.1 Kuvausten aikana	13
	3.1.2 Edit-prosessi.....	14
4	VARJOJUHLA	17
	4.1 Työskentely kahden leikkaajan kanssa.	17
	4.2 Raakaleikkaus.....	19
5	KOMEDIAALLINEN RYTMITTÄMINEN	21
	5.1.1 Hidas komedia.....	21
	5.1.2 Nopea komedia	23
	5.1.3 Draaman käyttäminen komediassa	25
6	DRAAMALLINEN RYTMITTÄMINEN.....	27
	6.1.1 Alateksti.....	27
	6.1.2 Ristileikkaaminen.....	29
	6.1.3 Päälause	30
7	POHDINTA	32
8	LÄHDELUETTELO	33
9	LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Vuonna 2020–2021 leikkasin kaksi lyhytelokuvaa. Toisen leikkasin osana Tamkin ja Aallon yhteistyössä suoritettua ensemble-projektia ja toisen omana lopputyönäni. Pohjimmainen tarkoitus oli saada leikkauskokemusta hieman isommista elokuvaprojekteista sekä edistää omia leikkausopintojani. Elokuvat olivat hyvin erilaisia keskenään ja niiden leikkaaminen peräkkäin oli kokonaisuutena jotain uutta siihen mihin olin aikaisemmin tottunut. Omaksi mielenkiinnokseni huomasin, että melko erilaisissa projekteissa työskentely johti edistyksellisiin havaintoihin niistä itsestään sekä leikkaamisesta yleisesti. Varjojuhlan editissä tehdyt havainnot olivat hyödyllisiä Kunta-lyhytelokuvaa varten. Jälkimmäisen leikkaamisen jälkeen koin, että olin saanut käteviä työkaluja sekä draamaan että komediaan.

2 ESITTELY

2.1 Kunta ja Varjohuhla

Kunta ja Varjohuhla erosivat toisistaan projekteina merkittävästi, eikä kenties olisi liioittelua kuvailla ne toistensa vastakohdiksi niin genren, rytmittämisen kuin draaman kaaren ja elokuvan ”päälauseen” näkökulmasta. Myös yhteisiä piirteitä löytyi ja niiden pohdinta antoi minulle merkittävästi perspektiiviä dramaturgiaan ja mahdollisiin tuleviin leikkausprojekteihin. Elokuvat erosivat toisistaan myös tuotannollisilla tavoilla. Siinä missä Varjohuhla oli ensemble-tuotanto, Kunta oli ohjaajan lopputyö ja huomattavasti perinteisempi projekti niin tuotannollisesti kuin tarinan rakenteen kannalta. Molemmissa elokuvissa kävimme kuitenkin runsaasti keskustelua oikean rakenteen löytämisestä, ja elokuvien lopulliset muodot eroavat merkittävästi siitä mitä käsikirjoituspöydällä oli suunniteltu.

Kunta on noin 15-minuuttinen pitkä lyhytkomedia. Se kertoo miehestä, joka epätoivoisesti haluaa paeta kotikylästään, minkä ote päähenkilöön ylittää jopa luonnollisuuden rajat. Tarina perustuu löyhästi ohjaaja/käsikirjoittajan kokemuksiin omasta lapsuudenkylästään.

Jonny Elwyn korostaa artikkelissaan ”Editor vs director: What can editors learn from directors?”(2023) ohjaajan ja leikkaajan suhteen merkitystä lopputuloksen kannalta. Ohjaajan ja leikkaajan suhde täytyy olla tarpeeksi avoin, ettei valintojen kritisoiminen vie toista puolustuskannalle, mutta myös tarpeeksi luottavainen että ohjaaja voi tarvittaessa uskoa leikkaajan sanaan omansa yli.

Kunta-elokuvan tapauksessa olimme käyneet ohjaajan kanssa huomattavan määrän keskusteluja jo ennen kuin edes käsikirjoitus oli valmis. Elokuvan ohjaaja on komediaorientoitunut kuten minäkin ja meillä oli pohjaa aikaisemmista käsikirjoitusprojekteista. Niiden kautta olimme oppineet tuntemaan toistemme työskentelytavat ja myös vastaanottamaan kritiikkiä tarpeen vaatiessa. Osallistuin muutama kerta käsikirjoituspalaveriin opettajien kanssa, pelkästään kuuntelijan roolissa. Tämän tarkoitus oli saada jo hyvissä ajoin ennen edittiä selkeä käsitys siitä, millaisten draamallisten ongelmien kanssa käsikirjoitusprosessin aikana painitaan.

Tämä suhtautumistapa oli lähtöisin leikkaaja Benjamin Mercerin kurssilta, missä hän korosti useamman kerran leikkaajan esityön tärkeyttä. Leikkaajan työ ei ala vasta editissä, vaan hänen kuuluu olla hyvin kärryillä tarinan rakenteesta ja tärkeistä käänkökohdista – sekä valmis myös antamaan oma näkemyksensä siitä, jos jokin osa käsikirjoituksessa ei toimi. Hyvä leikkaaja ”leikkaa” jo tarinan muodostumisvaiheessa ja vahvistaa samalla hyvän pohjan ohjaajan kanssa kommunikoinnille. Ohjaajan kanssa tullaan käymään monta – ehkä turhauttavaa keskustelua elokuvan tavoitteesta ja visiosta. Jos kommunikointia ei ole aloitettu hyvissä ajoin, eikä kriisitilanteisiin valmistauduttu, tulee leikkausprosessi olemaan huomattavasti työläämpi ja pahimmillaan jopa riitaisa.

Varjojuhla oli vuonna 2020 kesällä kuvattu ensemble-elokuva. Tarinan oli kirjoittanut useamman henkilön käsikirjoitustiimi, mutta koko työryhmälle annettiin myös vapaaehtoisena tehtävä kertoa omista kokemuksistaan nimettömästi. Tarkoituksena siis monipuolistaa työryhmän tehtäviä ja kokeilla erilaista tuotantotapaa. Se kertoo seurueesta, joka valmistautuu seuraavana päivänä tuleviin häihin. Sekalainen joukko ihmisiä päätyy viettämään aikaa keskenään ns. ”varjojuhlissa” ja keskeisenä teemana on heidän erilliset suhteensa rakkauteen ja sen puutteeseen. Kyseessä oli siis täysdraama, ilman varsinaisia komediallisia elementtejä.

Myös edittiprosessi poikkesi huomattavasti perinteisestä. Yhden leikkaajan sijasta elokuvassa oli kaksi leikkaajaa, jotka sopivat keskenään työnjaon ja aikataulunsa. Aikataulullisten syiden takia emme onnistuneet osallistumaan tuotantoon käsikirjoitusvaiheessa samalla tavalla kuin Kunta-lyhytelokuvassa. Pyrimme kuitenkin pysymään ajan tasalla muutoksista ja uusista ideoista. Luin käsikirjoituksen läpi hyvissä ajoin ennen kuvausten alkua ja tein siihen merkintöjä kohdista, jotka voisivat olla erityisesti haastavia leikkausnäkökulmasta. Ensimmäinen huomio itselläni oli, että elokuva koostuu suurimmalta osalta hahmojen välisistä keskusteluista. Oli siis tärkeää, että keskittyisin leikatessa ns. ”alatekstin” korostamiseen. Hahmojen sanoessa jotain he saattoivat todellisuudessa tarkoittaa täysin muuta, ja leikkaajan työ oli ohjata katsojan fokusta tarpeeksi, ettei alateksti jäänyt huomaamatta, mutta myös siten, ettei se ole liian päivänselvästi nostettu esille. Pyrin käymään mielessäni hahmojen välisiä keskusteluja ja pohtimaan millä eri tavoilla rytmillisesti alateksti voisi tulla esille.

Toinen tärkeä asia oli työnjako. Kahden leikkaajan käyttäminen oli poikkeuksellista ja suuri vaara olikin, että emme pystyisi löytämään yhteistä visiota keskenään. Jos näin kävisi, se takaisi yhteisen vision löytämisen ohjaajan kanssa mahdolltomaksi. Sovimme siis toisen leikkaajan kanssa, että vapautuessani hieman aikaisemmin projektin pariin sain kaksi viikkoa aikaa ensimmäiselle raakaleikkaukselle. Pyrin tekemään mahdollisimman ”konemaisen” editin eli noudatin jopa orjallisesti käsikirjoitusta enkä jättänyt yhtäkään kohtausta pois. Tarkoituksena oli vain hahmottaa millainen kokonaisuus elokuva itsessään oli, että pääsimme siirtymään dramatisointiin ja rakenteen muodostamiseen.

2.1.1 Genret ja eroavaisuus

Eroavaisuudet elokuvien välillä tulivat esille useita kertoja editin aikana sekä jälkeempään omista pohdinnoissani. Omasta mielestäni komedian ymmärtäminen on kriittinen osa draaman käsikirjoittamista ja leikkaamista. Useasti huonosti tehty draama voi alkaa saamaan koomisia piirteitä, ja komediakäsitys auttaa välttämään tilanteita, joissa huonot leikkauspäätökset voisivat antaa vääränlaisen tunnereaktion jostain kohtauksesta.

Myös keskustelut ohjaajan kanssa ja Varj juhlassa leikkaajan kanssa poikkesivat toisistaan huomattavasti riippuen genrestä. Kunta-lyhytelokuvassa koimme meidän eteenpäin silloin, kun keskustelut saivat meidät nauramaan ja rentoutumaan. Olimme elokuvan aikana jumissa useammassa kohtaa editin aikana ja tunnistettavia piirteitä näissä ”blokeissa” oli lähes poikkeuksetta huumorin puute. Samat säännöt pätevät myös komediakäsikirjoittamiseen. Käsikirjoitushuoneessa pitää kuulua naurua tai projekti ei ole etenemisvaiheessa.

Tämä ei siis tarkoita, että Varj juhla-keskustelut olisivat olleet ”vakavia”. Keskustelu oli kuitenkin huomattavasti vakavampaa pohdintaa hahmojen välillä käytyistä tunteista. Lähtökohtaisesti leikkaajan pitää miettiä, miltä hänestä itsestä tuntuisi ollessaan elokuvan hahmojen tilanteessa. Samaistuminen on tärkeää, sillä sitä kautta hän saa perspektiivin, mikä ohjaa sitä mitä leikkaaja korostaa ja vähentää.

Henkilökohtainen kokemukseni oli, että tunsin olevani enemmän ”kotona” Kuntalyhytelokuvan parissa. Tämä ei tarkoita sitä, että Kunnan leikkaaminen olisi ollut minulle hyödyllisin projekti oppimiskannalta. Monella tavalla oman mukavuusalueen ulkopuolelle loikkaaminen Varjojuhlassa auttoi kasvattamaan leikkaajaidentiteettiäni, sekä laajentamaan näkemystä tehokkaasta editoinnista. Koin myös oppivani paljon erilaisia draamallisia työkaluja, joita voi soveltaa (ja usein myös täytyy) komediagenressä vahvistamaan naurattavia kohtia. Käänteisesti ajatellen myös koen, että komedialeikkaajana minulla oli mahdollisuus lähestyä Varjojuhlaa tietystä näkökulmasta, jota jokin toinen leikkaaja ei välttämättä olisi omaksunut. Täten leikkausvalintani pohjautuivat myös näihin näkökulmiin ja antoivat mahdollisimman hyviä vaihtoehtoja alkuperäisiin ajatuksiin.

2.1.2 Koronan vaikutus tilanteeseen

Molempien lyhytelokuvien jälkituotanto sijoittui maailmanlaajuisen koronapandemian ajalle, mikä tarkoitti sitä, että jouduimme priorisoimaan yksintyöskentelyä ja etätapaamisia aidon kohtaamisen sijaan. Leikkaajan työ on myös normaalitiloissa monissa määrin yksintyöskentelyä, joten muutokset eivät olleet niin rajuja, kuin mitä ne oisivat voineet olla jossain toisessa tuotannossa tai alalla. Suurin haaste tuli ohjaajan kanssa kommunikoinnissa. Perinteisessä elokuvatuotannossa ohjaaja olisi jossain määrin läsnä editoinnissa yleensä alkua kohti vähemmän ja loppua kohti enemmän. Tämä vaihtelee tuotannosta ja ohjaajasta toiseen, mutta lähtökohtaisesti jossain vaiheessa edittiä ohjaaja on myös editissä paikalla.

Sekä Kunnassa että Varjojuhlassa ohjaajat asuivat eri puolella Suomea, kuin missä editti tapahtui. Matkustamista ei suositeltu ja se oli jopa kiellettyä tietyissä määrin. Ylimääräisiä kohtaamisia ihmisten kanssa välteltiin ja tarkoitus oli pysyä kotona niin paljon kuin vain mahdollista pandemian aikana.

Päätimme siis molemmissa tuotannoissa pitää edittipalaverit etänä Zoom-palvelun välityksellä. Teimme niitä kahdella eri tavalla tuotannosta riippuen. Varjojuhlassa teimme uuden edittiversion noin joka viikko. Kerran viikossa keräsimme ohjaajan kanssa ranskalaisilla viivoilla ajatuksia siitä mikä toimii ja mitä pitäisi kehittää. Tässä metodissa oli hyvät ja huonot puolensa. Hyvänä puolena keskityimme

yleiseen keskusteluun elokuvan teemoista ja hahmojen välisistä suhteista. Emme siis heti alkuun keskittyneet mihinkään yksittäiseen kohtaukseen tai skarviin. Nämä keskustelut auttoivat meitä pysymään ns ”samalla aaltopituudella”. Tämä olisi normaalistikin tärkeää, mutta kun kyseessä on 2 leikkaajaa, pitää palaverien aikana varmistaa, että he eivät myöskään ole ristiriidassa siitä, millaiselta elokuvan kuuluisi näyttää ja tuntua.

Kuntaa leikatessa koronatilanne oli jo paranemaan päin, joten onnistuimme järjestämään myös joitain livetapaamisia. Editti tapahtui joka tapauksessa kokonaisuudessaan Helsingissä, mihin olin siinä vaiheessa muuttanut. Kävimme siis ohjaajan kanssa Zoomin kautta vähintään viikottain läpi ajatuksia rakenteesta, tyylikeinoista ja vitsien toimivuudesta. Kunnassa käydyt keskustelut olivat yksityiskohtaisempia siinä mielessä, että pohdimme yleensä tarkasti rakenteellisia ongelmia ja testasimme erilaisia vaihtoehtoja ratkaisuksi. Keskustelut eroavat siis Varjojuhlasta siinä mielessä, että keskusteluja pyrittiin käymään siihen asti kunnes selkeä ratkaisu oli olemassa. Varjojuhlassa palaute oli huomattavasti enemmän suuntaa antavaa ja jätti usein vielä erillisen keskustelun toisen leikkaajan kanssa. Molemmissa työtavoissa on omat hyvät ja huonot puolensa ja uskon että syy Kunnassa käytyyn tarkempaan keskusteluun johtuu siitä, että olin työskennellyt ohjaajan kanssa jo aikaisemmin useimmissa projekteissa. Meille oli niin ikään kuin muodostunut jo valmis ”kieli” millä pystyimme tuomaan selkeämmin omat ajatuksemme läpi. Varjojuhlassa uuden ohjaajan kanssa työskentely tarkoittaa sitä, että yhteinen kieli pitää erikseen muodostaa samalla kuin edittiprosessi on jo käynnissä. Luonnollisemmin se tavoitettaisiin jo ennen edittiä, mutta Varjojuhla oli projekti, missä molemmat leikkaajat tulivat suoraan kansainvälisen vaihdon jälkeen mukaan ja näin ollen olivat missanneet osan käydyistä keskusteluista.

Koronan vaikutus ei lopulta ollut editille niin iso kuin olisin aluksi spekuloinut. Varjojuhlan leikkaaminen tapahtui joka tapauksessa kahdella leikkaajalla, joten valitsimme vuorot ja jaoimme aikajanan keskeltä kuten olisimme tehneet normaalioloissakin. Emme siis altistaneet toisiamme tartunnalle vaan työskentelimme erikseen. Tamkin editti-tiloihin oli varattu käsidesiä ja projekti eteni hallituksen määräämien ohjeiden mukaisesti.

3 KUNTA

3.1 Esivalmistelut ohjaajan kanssa

Kunnan esivalmistelut alkoivat jo huomattavan paljon aikaisemmin kuin yksikään muu projekti missä olen ollut mukana. Ohjaaja esitti ideansa minulle jo 2018 ja lähdimme pohtimaan miten projektin voisi parhaiten toteuttaa. Ajatuksena oli se, että komediaelokuvaan olisi hyvä saada komediaorientoitunut leikkaaja ja koska meillä oli yhdessä useita vastaavan kaltaisia käsikirjoitusprojekteja takana tuntui luonnolliselta, että leikkaisin projektin. Kävimme siis paljon keskusteluja pelkäämään idean alkuperästä, ohjaajan omista kokemuksista pikkukylässä asumisesta sekä siitä, millaisiin ajatuksiin yhdistän itse suomen pienimmät kaupungit. Olin jossain määrin mukana käsikirjoitusprosessissa myös. Annoin palautetta ja pohdin mihin suuntaan lähtisin itse viemään. Kävin myös seuraamassa opettajien kanssa käytyjä palautekeskusteluja. Pyrin pysymään mahdollisimman kärryillä uusista ideoista, ja siitä mihin suuntaan tarina on etenemässä. Tarina ja sen visualisointi oli mielestäni tärkeä työkalu edittiin valmistautumiseen.

Kuva1: Kuvakaappaus elokuvasta KUNTA.

Käsikirjoitusprosessin aikana, yritimme pitää yllä omaa nyrkkisääntöämme komediakirjoittamisessa. Säännön mukaan jokainen kohtaus tulisi olla hauska sen lisäksi että se kuljettaa tarinaa eteenpäin. Perinteisessä dramaturgiassa kohtaukset tulisi nähdä mahdollisimman välttämättöminä tarinan kannalta. Jos kohtauksen pystyy poistamaan ilman, että se sekoittaa katsojan juonesta tai vie pois tärkeän elementin tulevaa lunastusta varten, se tulisi poistaa. Lopputuloksen pitäisi olla erittäin tarkasti rakennettu palapeli, missä jokainen nappula on yhtä tärkeä eikä mitään voi ottaa pois. Tämä myös tarkoittaa sitä, että jos tietyn asian voi ilmaista yksinkertaisemmin, eikä se ohjaa katsojan tunnemaailmaa väärään suuntaan, se olisi aina syytä tehdä.

Näin ollen tein säännöstä oman lisäyksen itselleni: Jos kohtaus ei sisällä ”nauruja” eli siinä ei ole komediallista elementtiä, se tulisi joko poistaa tai muokata sellaiseen muotoon, että kriteerit täyttyisivät. Omana inspiraationa tähän sääntöön ovat yhdysvaltalaiset sitcomit(tilannekomedia) joiden perinteinen muoto on naururaitojen kanssa tiheästi vitseillä viljellyt kohtaukset. Vitsit voivat esiintyä missä muodossa tahansa. Ne voivat olla dialogin yhteydessä ilmaistuja sanallisia ”punchlineja” tai ne voi ilmaista visuaalisilla keinoilla kuten elokuvan alussa nähty kyltti, jossa lukee ”kiitos kun et lähtenyt kunnasta!”. Vitsi voi olla myös musiikin avulla ilmaistu kuten Kunnan ”radiohitti” yhdistettynä päähenkilön ankeaan elämään.

Kuva2: Kuvakaappaus elokuvasta KUNTA.

Olennaista onkin, että vitsejä olisi sijoitettu mahdollisimman monipuolisesti ja eri tavoilla, ettei niissä ala välittyä toistuminen ja ennalta-arvattavuus.

Pyrimme ohjaajan kanssa ideoidessa pohtimaan käsikirjoitusta myös tältä kannalta. Jokainen kohta, joka ei sisältänyt vitsiä jossain muodossa oli muutettava tai poistettava. Lopputuloksena käsikirjoitus alkoi saada muotoaan sekä draamal-lisesta että komediallisesta näkökulmasta.

3.1.1 Kuvausten aikana

Pyrimme järjestämään workflown siten että pystyin suunnittelemaan omaa työtäni myös kuvausten aikana. Kuvauksissa toiminut ditti (ks. Koskinen 2024) teki yhteiseen driveen dailies-kansiot, joista pystyin päivä kerrallaan tarkkailla mil-laista materiaalia, oltiin saatu talteen. Materiaalista pystyi näkemään helposti mi-ten erilaiset kirjoitetut vitsit toimivat käytännössä. Selatessani materiaalia läpi sain nopeasti ideoita miten eri kohtaukset tulisi leikata, millainen rytmi niissä pi-täisi olla, mitä asioita tulisi korostaa ja mitä häivyttää ja millainen rakenne voisi olla toimiva yleisesti koko projektille.

Ajattelin että pystyn nopeuttamaan omaa työtäni käymällä kaiken kuvatu-n materiaalin läpi jo ennen leikkauspöytään istumista. Perinteisessä projektissa editti al-kaa sillä, että käyn läpi leikattua materiaalia ensimmäiset päivät ja teen merkin-töjä sitä mukaa kun siirryn eteenpäin. Joissakin tapauksissa myös edit-assistentti voi tehdä raakaleikkauksen mutta kyseisessä projektissa aloitin raakaleikkauk-sella itse. Pääsin siis ottamaan pienen ”varaslähdön” omassa editissäni. Siinä vaiheessa, kun kuvaukset oli purkissa ja minun oli aika istua leikkauspöydälle, olin jo saanut melko hyvän käsityksen siitä mitkä kohtaukset on helppo saada toimimaan ja mitkä tulevat olemaan haastavia, mitkä otot ovat onnistuneita ja mitkä todennäköisesti turhia, millaisia rakenteellisia muutoksia pitää mahdolli-sesti harkita ja millainen lopullisesta elokuvasta on valmistumassa. Kaiken tämän hahmottaminen ennen edittiä antoi paljon itsevarmuutta oman työni suorittami-sesta ja kevensi työtaakkaa ja stressiä tulevaa haastetta varten.

3.1.2 Edit-prosessi

Pian kuvausten jälkeen sain ohjaajalta kovalevyn, johon elokuvan kuvausmateriaalit oli tallennettu. Yleinen käytäntö on, että kuvattu materiaali olisi ainakin kolmessa eri paikassa varmuuskopioina. Suoritin leikkaamisen Helsingissä ja kaksi muuta kovia jäivät Tampereelle. Päätin kuitenkin myös varmuuden varalta ottaa varmuuskopiot omille kovalevyilleni ja tein näin myös projektiversioiden kanssa. Sen lisäksi siirsin kaiken tehdyn työn myös omaan google drive-kansioon. Jos olisi tapahtunut vaikka tulipalo, niin leikkausversiot olisivat silti tallella ja löydettävissä sieltä.

Kuten muissakin työvaiheissa olin alusta asti jatkuvasti yhteydessä ohjaajan kanssa. Halusin tehdä raakaleikkauksen pohjimmitaan ilman ohjaajan ideoita koska halusin saada oman näkemykseni kokonaisuudesta näytettäväksi ohjaajalle ja vasta sitten käydä läpi asioita, joista olemme eri mieltä. Ajoitin itselleni raakaleikkaukseen noin 1,5 viikkoa. Suuri osa kohtauksista oli raakaversiossa täysin ok leikata jopa hieman ”konemaisesti” käsikirjoitusta noudattaen. Halusin heti ensimmäiseksi saada selvillä mitkä asiat eivät toimi käsikirjoituksesta valkokankaalle.

Suurimpia haasteita raakaleikkauksessa oli pankkiryöstökohtaus. Tämä johtuu siitä, että kohtauksessa on niin selkeästi korostuva jännite, mitä ei saa käsikirjoituksessa kirjoitettuna samalla tavalla ilmi. Leikkauksessa pitää jo raakaversiossa miettiä paljon rytmitystä ja leikkauksien pituutta. Toisin kuin monet muut kohtaukset, minun oli leikattava pankkiryöstökohtaus tilapäisen musiikin kanssa, että pysyisin itse hahmottamaan millainen lopullinen versio tulisi olemaan tunnelmaltaan. Kohtauksessa on myös huomattavasti enemmän puhuvia hahmoja kuin muissa kohtauksissa, joten oli tärkeää saada kaikki tarpeellinen dialogi käytettyä ilman että kokonaisuudesta tulee liian ahtaaksi pakattu.

Toinen kohtaus, joka osoitti haasteita heti alussa, oli unikohtaus. Kohtaus oli ensimmäinen elokuvassa, joka rikkoi tavallisen rakenteen ja alkoi vihjaamaan elokuvan yliluonnollisesta osuudesta. Muutos on niin räikeä elokuvan siihenastiseen tyyliin verrattuna, että se oli hankala sijoittaa luonnollisesti tarinaan. Heti raakaleikkauksen jälkeen unikohtaus olikin yksi suurimpia ongelmakohtia ja jouduimme

käymään huomattavan paljon keskustelua jopa turhautumiseen asti, kunnes lopulta saimme siitä sellaisen mihin olimme molemmat tyytyväisiä.

Kuva3: Kuvakaappaus unikohtauksesta. (KUNTA)

Koska editti oli Helsingissä, järjestimme kaikki tapaamiset ohjaajan kanssa etänä. Kokeilimme aluksi sitä, että tein nopeita exportteja ehdotuksista, miten joku kohtaus voisi toimia. Näin saimme nopeasti yhteisen linjan pienempiin muutoksiin kuten jonkun kohtauksen pituus tai järjestys. Luonnollisesti ensimmäisissä tapaamisissa oli aluksi käsiteltävä koko elokuvan rakennetta ja sen toimivuutta. Kävimme myös ohjaavien opettajien kanssa palaverieja sisällöstä, missä käytiin samoja asioita läpi. Hyvin nopeasti tuli ilmi yleisimmät perusasiat: Elokuva oli liian hidastempoinen sellaisenaan. Varsinainen pääteema joka omasta mielestäni tulee esille kohtauksessa, jossa Janne puhuu isänsä – kanssa siitä, kuinka moni on poistunut kylästä – tuli raakaleikkauksessa vasta elokuvan keskikohdassa. Ensimmäisessä puoliskossa oli siis valtavasti toistoa, josta pystyi leikkaamaan ainakin viiden minuutin edestä materiaalia pois. Ensimmäisten palaverien jälkeen pääagenda oli siis lyhentää turha pois ja tiivistää elokuvan kokonaisuutta. Lopullisessa versiossa pääteeman kysymys: ”Kuinka monta ihmistä sä tunnet, jotka on lähtenyt täältä pois?” toimii elokuvan ensimmäisenä vuorosanana. Joskin tämä ei ollut välittömästi tehty päätös vaan useampien sisältöpalaverien tuloksena.

Jossain vaiheessa päätimme ohjaajan kanssa, että nopeat exportit eivät olleet tarpeeksi tehokas työtapana. Editin lähestyessä loppua järjestimme muutaman palaverin missä jaoin näyttöni kokonaan ohjaajan kanssa. Hän pystyi siis

kommentoimaan muutokseen liveajassa ja antamaan ehdotuksia sen mukaan miten lopullinen versio valmistui.

4 VARJOJUHLA

4.1 Työskentely kahden leikkaajan kanssa.

Varjojuhla-lyhytelokuva oli jälkituotannoltaan poikkeuksellinen. Perinteisessä jälkituotannossa on yksi leikkaaja, joka vastaa elokuvan lopullisen dramaturgian ja muodon. Sen lisäksi hänellä voi olla yksi tai useampia edit-assistentteja, joiden tehtäviin kuuluu materiaalin järjestely ja joskus myös raakaleikkauksen tekeminen. Jälkimmäisessä tilanteessa raakaleikkaus tehdään yleensä tarkalleen käsikirjoitusta noudattaen antamaan leikkaajalle valmiiksi selkeä kuvan elokuvan perusrakenteesta. Tällaisessa tilanteessa leikkaaja olisi siis vastuussa elokuvan jälkituotannon ”luovasta osuudesta” eli tekisi (ohjaajan kanssa) päätökset siitä mitkä asiat tulisi korostua ja mitkä häiventyä. Loogisin syy sille miksi tällainen työtapana on ollut toimivin, johtuu siitä, että erimielisyyksien kohdatessa jonkun on tehtävä lopullinen päätös että projekti kulkee eteenpäin.

Varjojuhlassa ei ollut varsinaista ylintä valtaa vaan kaksi leikkaajaa, joiden oli määrätty tekevän yhteistyötä. Ohjaajan kanssa käydyissä keskusteluissa oli toki selkeä ylin päätöksentekijä eli ohjaaja. Suurin osa sisältöön ja rakenteeseen liittyvistä keskusteluista käytiin kuitenkin keskenään leikkaajien välillä ja näissä keskusteluissa ei ollut ”lopullista päättäjää” vaan ratkaisut tuli saavuttaa kompromissien kautta.

Tähän toimivien ratkaisuihin oli ensin käydä läpi omat näkemyksemme elokuvan rakenteesta ja miten sen pitäisi muodostua. Kävimme tämän keskustelun heti saatua raakaleikkauksen valmiiksi. Kun olimme saaneet yhteisen linjan – ja keskustelleet ohjaajan kanssa varmistaaksemme, että olemme kaikki samankaltaisten ajatusten kanssa liikkeellä – jaoimme aikajanan kahteen osaan. Minun tehtäväni oli leikata jälkimmäinen osuus ja kollegani leikkasi alkupuoliskon.

Pystyimme siis tällä tavalla olemaan samanaikaisesti ”lopullisia päättäjiä” omasta alueestamme. Kommunikointi piti kuitenkin pitää yllä ja varmistaa esimerkiksi, että loppupuoliskolla esiintyvät merkittävät kohtaukset eivät jää istuttamatta alkupuoliskon draamallisten työkalujen avulla. Jos jotain muutoksia tai ajatuksia

rakenteeseen ilmeni, olimme välittömästi yhteydessä varmistaaksemme, ettei se vaadi merkittäviä muutoksia myös toisen osapuolen työstä.

Kuva 4: Kuvakaappaus elokuvasta VARJOJUHLA.

Poikkeuksellisesta työtavasta oli myös hyötyä. Pystyimme vähän väliä käymään läpi toisiamme puolta aikajanasta ja antamaan palautetta sekä muutosehdotuksia toisillemme. Varjojuhla olikin leikkaajan näkökulmasta projekti missä sain useammasta eri näkökulmasta ehdotuksia, kuin mihin olin aikaisemmin tottunut. Saimme sitä myös Aallon leikkausopettajalta sekä tietenkin ohjaajalta. Tällaisessa tilanteessa on myös osattava pitää omat ajatukset kasassa ja keskittyä yhteneviin palautteisiin. Luonnollisesti ohjaajan palaute on tärkein hänen ollessa ylimmässä päätösvallassa. Muiden palautteiden kohdalla kannattaa tarkastella ja poimia se mikä on hyödyllistä ja myös uskoa omiin ideoihin ja visioon. Jos useammalta taholta tulee samankaltainen palaute jostain kohdasta, olisi mahdollisesti syytä toimia sen mukaan.

Myös sisältökeskustelut olivat tämänkaltaisessa tuotannossa yleisempiä. Kuntalyhytelokuvassa puhuimme ohjaajan kanssa 1–2 kertaa viikossa ja muun ajan keskityin leikkaamiseen, milloin sisältökeskustelut ovat oman pääni sisäistä dialogia. Varjojuhlassa näimme kuitenkin lyhyesti toisen leikkaajan kanssa melkein joka päivä missä ehti hyvin vaihtaa ajatuksia uusista ideoista ja parannusehdotuksista. Tämä voi olla sekä hyvä että huono asia riippuen, miten siihen itse

suhtautuu. Jatkuva ideapallottelu voi toisaalta sekoittaa omaa focusta, mutta kyseisessä projektissa koen, että se enemmänkin rikastutti omaa leikkaustyötäni ja toi ilmaan paljon sellaisia ideoita joita ei kenties muuten olisi syntynyt.

4.2 Raakaleikkaus

Varjojuhlan raakaleikkauksessa meni noin kaksi viikkoa. Aikataulusyistä koimme järkeväksi ratkaisuksi, että hoitaisin raakaleikkauksen itse, minkä jälkeen voimme siirtyä sisällönkeskusteluun. Olin perehtynyt käsikirjoitukseen jo hyvissä ajoin ja tiesin ennalta mitkä kohtaukset tulisivat olemaan haastavimpia leikata. Suurin osa elokuvasta on hahmojen välistä keskustelua, joten leikkaustempo sai olla huomattavasti hitaampaa, kuin mihin olen monesti tottunut. Pysin tekemään raakaleikkauksen täysin käsikirjoituksen mukaan, tehden samalla merkintöjä itselleni mahdollisista rakennemuutoksista seuraavissa versioissa. Aikaa edittiin oli varattu juuri se kaksi viikkoa, joten keskityin leikkaamaan 2 kohtausta päivän aikana. Yksi aamulla ja yksi lounaan jälkeen. Vaihdellen toki hieman kohtausten pituuksien suhteen ja yleisen jaksamistason kanssa. En pyrkinyt pohtimaan liikaa kohtausten suhteita toisiinsa vaan halusin vain saada ne esitettävään muotoon ohjaajalle ja toiselle leikkaajalle. Ensimmäinen oma havaintoni oli se, että kohtausten yleinen tempo on liian hidas niiden suureen määrään verrattuna. Raakaleikkauksesta tuli kymmenen minuuttia pidempi kuin elokuvan tavoiteltu pituus. Ensimmäinen ongelma oli siis tiivistää materiaalia. Se ei ollut kuitenkaan niin yksinkertaista kuin mitä aluksi ajattelin. Hitaasta temposta huolimatta dialogikohtausten jännite oli olennainen osa niihin liittyvää konfliktia. Monet kohtauksista menettäisivät kyseisen jännitteen, jos ne leikataan liian lyhyiksi, joten seuraava ratkaisu oli leikata turhia kohtauksia pois.

Toinen asia mikä raakaleikkauksessa pisti silmään nopeasti, oli elokuvan lopussa tapahtuva hukuttautumiskohtaus. Kohtaus poikkeaa huomattavasti elokuvan normaalista rytmistä ja raakaversiossa tulee melko odottamattomana käänteenä, mikä ei vielä kyseisessä edittiversiossa mielestäni toiminut elokuvan logiikan kannalta. Monet asiat käsikirjoituksessa - jotka olivat olleet selkeitä hahmon rakentamiseen liittyviä yksityiskohtia – eivät välittyneet editissä vielä sillä selkeydellä mikä olisi toivottavaa. Tärkeimmiksi tehtäviksi muodostuikin pian tiivistäminen ja

rakenteen järjestäminen niin että lopun hukuttautumiskohtaus olisi mahdollisimman looginen.

Kuva 5: Kuvankaappaus hukuttautumiskohtauksesta. (VARJOJUHLA)

Elokuvan näkeminen ensimmäistä kertaa ruudulla, paperin sijasta toi heti uusia ideoita rakenteen suhteen. Huomasin että joissain kohdissa elokuvassa tapahtuu monta erillistä jännitettä eri lokaatioissa. Mieleeni tuli idea yhdistää eri jännitteitä ristileikkaamalla kohtauksia. Tavoitteena olisi vähentää uuden kohtauksen asetelua ja näin ollen katsojan resursseja juonessa mukana pysymiseen.

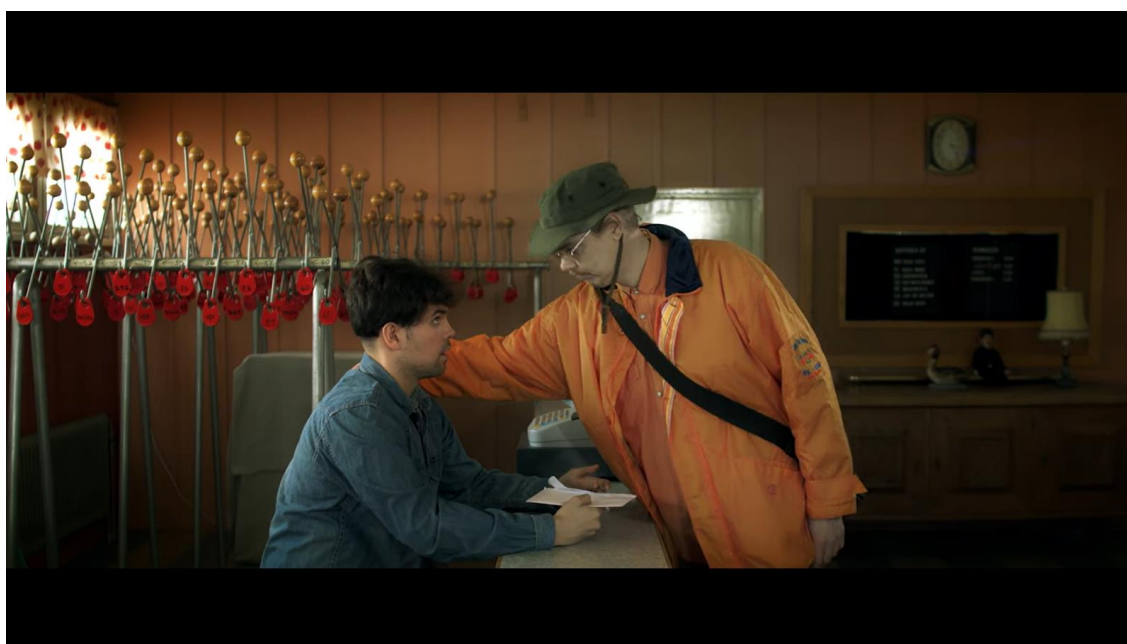
Suurin tekninen haaste editin aikana oli vähemmän tuttu edittiohjelma. Kuntalyhytelokuvan leikkaamisessa käytettiin minulle itselleni tutumpaa Premiere Pro:ta. Varjojuhlissa taas Final cut pro X:ää missä oli pari totuttelemistä vaativaa asiaa. Ensimmäisenä ”magneettinen aikajana” joka vaikutti aluksi häiritsevältä ominaisuudelta, mutta myöhemmässä vaiheessa editiä tuli huomattavan käteväksi. Final cutissa materiaalin pystyy myös organisoimaan ns. ”avainsanojen kautta” minkä edit-assistentti oli tehokkaasti tehnytkin. Loppujen lopuksi muutokset olivat aika pieniä, mutta se jätti pohdittavaa ensi kertaa varten. Kannattaa siis varmistaa, että leikkausohjelma, jota käytät on tuttu muutenkin kuin perusasioiden kohdalla. Tiukkojen aikataulujen kanssa ei enää ole aikaa opetella pieniäkään uusia asioita ja kaikki resurssit mitkä käytetään teknisten ongelmien ratkaisemiseen, ovat luovasta työstä pois.

5 KOMEDIAALLINEN RYTMITTÄMINEN

5.1.1 Hidas komedia

Molemmissa lyhytelokuvissa suurin haaste oli kohtauksien rytmittäminen haluttuun tahtiin korostamaan tarkoitettua tunnetta. Tämä oli myös odotettavissa ja täten haaste, jota pyrin miettimään jo esituotantovaiheessa. Ongelmat olivat molemmissa elokuvissa hyvin samankaltaisia genrestä riippumatta. Täten olin huomattavasti valmistautuneempi Varjojuhlan editissä vastaan tuleviin tilanteisiin, kun taas Kunta-lyhytelokuvassa haasteet tulivat hieman enemmän ”lennossa” vastaan. Kävimme ohjaajan kanssa läpi erilaisia esimerkkikohtauksia muista elokuvista, jotka antoivat kuvaa, miten elokuvan eri kohtaukset tulisivat rytmittää.

Kunta-elokuvan ensimmäinen puolisko on pääasiassa hidasta komediaa (ks. Jokihäärä 2006) eli komedia syntyy jännitteestä ja asioiden pitkittämisestä. Tästä voi käyttää vahvimpana esimerkkinä kohtausta, jossa postimies saapuu elokuvateatteriin ja antaa koululta tulleen kirjeen päähenkilölle. Kohtaus katkaisee siihen asti pyörineen montaasin ja hidastaa rytmin, ikään kuin ilmoittaneen tarinan alkaneeksi. Komedia syntyy epätavallisen hitaasta esiintulosta, sekä postimiehen passiivisesta lähestymistavasta postinjakamiseen. Keskustelu etenee hitaasti ja postin antaminen on ylidramaattisesti suoritettu.

Kuva 6: Kuvakaappaus elokuvasta KUNTA.

Hitaan komedian leikkaamisessa onkin tärkeää havaita kuinka pitkälle vitsiä voi venyttää. Liiallinen hitaan komedian korostaminen väsyttää katsojan ja sitä voi melko harvoin käyttää toistuvasti elokuvassa, jos välissä ei ole mitään mikä tasa-painottaisi rytmiä takaisin normaaliksi.

Kyseisen kohtauksen inspiraatioina oli pääosin lännenelokuvat kuten Huuliharp-pukostajan ensimmäiset 10 minuuttia. Esimerkkeinä oltiin siis käytetty draamaelokuvien kohtauksia ja käytetty samankaltaisia rytmittämisideoita komediaelokuvan tekemisessä. Hyvin nopeasti huomasimmekin, että leikkauksen kannalta samat säännöt pätevät genrestä huolimatta. Suurin ero komediassa oli pelkästään se, että tunnistettavia piirteitä draamasta korostetaan usein epärealistisempaan suuntaan.

Toinen esimerkki hitaasta komediasta, joka aaltoilee kahden genren välillä: Elokuvan lopussa kaikki hahmot ovat Kunnan rajalla ja yrittävät saada päähenkilöä jäämään. Loppuvaiheessa elokuvan yliluonnolliset piirteet ovat tulleet esiin ja korostettava genre on vaihtunut länkkäristä kauhuun. Hahmot puhuvat hitaasti ja rajan ylittämistä kuvaillaan valtavana, joskin mahdottomana tehtävänä. Kyseinen kohtaus ei lähtökohtaisesti ole edes pakko tulkita hauskana. Se on tehty toimimaan kaiken muun absurdin tapahtuman ”selityksenä” eli osoittamaan millaisella voimalla Kunnan valta toimii.

Kuva 7: Kuvakaappaus elokuvasta KUNTA.

5.1.2 Nopea komedia

Suuri osa Kunta-elokuvasta on keskittynyt hitaaseen komediaan, mutta myös esimerkki nopeasta komediasta löytyy. Elokuvan rytmi harvoin voi olla täysin samanlainen alusta loppuun saakka, vaan korostaakseen tai häivyttääkseen asioita sen täytyy vaihdella tilanteen mukaan.

Nopeassa komediassa koomisuus usein perustuu kaotisuuteen, monta asiaa tapahtuu samaan aikaan ja ne paisuvat usein äärimilleen ennen jonkinlaista kliimaksin hetkeä. Nopeassa komediassa dialogi on vauhdikasta ja hahmot usein puhuvat toistensa päälle tai saattavat käyttää paljon täytesanoja tai tosielämän puhetta muistuttavaa keskustelutapaa. Nopea komedia on erityisen tuttua perinteisistä yhdysvaltalaisista tilannekomedioista, joissa on usein myös selkeät vitseiden "punchlinet" ja usein jopa naururaita.

Noam Kroll korostaa artikkelissaan "How To Edit Comedy Scenes for Maximum Laughs" (2015) komediallisen ajoittamisen tärkeyttä. Useasti oikean ja väärän ajoittamisen ero voi olla vain pari framea.

Kyseisen sääntö korostuu erityisesti kohtauksessa, missä päähenkilö päättää ryöstää peliautomaatin. Rytminvaihdosta käytetään myös korostamaan ns. "uutta

vaihdetta” elokuvan kerronnassa ja ilmoittamaan katsojille, että panokset ovat nousseet. Kohtauksessa on useita vitsejä, joiden kasaantuva ajoittaminen on toimivuuden kannalta äärimmäisen tärkeää. Jokainen vitsi tulee hieman nopeammin kuin aikaisempi ja kohtausta kiihdyttää vauhtia loppua kohden. Vuorosanojen lisäksi kohtauksessa on kiihtyvässä tahdissa myös visuaalisia vitsejä kuten pappihahmon jatkuva katseen kääntyminen hänen tarkkaillessa Jannen ja kahvilätädin sanallista kamppailua. Kohtauksessa kuvataan kaoottisella tavalla päähenkilön epätoivoista ryöstöyritystä, mitä kukaan ei ota tosissaan. Kliimaksi muodostuu jatkuvasti kasaantuvasta dialogista johon päähenkilö yrittää parhaansa mukaan reagoida ja neutralisoida. Kyseessä on siis symbolisella tasolla päähenkilön taistelusta kunnan kahlitsevia voimia vastaan, mutta se välittyy nopean dialogin ja yksittäisten vitsien kautta. Dialogi kiihtyy ja kiihtyy, kunnes päähenkilön ase laukeaa peliautomaattia kohti ja rahat tulevat ulos.

Kohtauksen leikkaamisessa oli tärkeää pitää mielessä mitä siinä todellisuudessa tapahtuu. Jokainen päähenkilön uhkaava käsky oli isku kuntaa vastaan ja siihen vastaavat reaktiot olivat vastaisku päähenkilölle. Koska kunnan ylivallan oli tarkoitus välittyä kohtauksesta, piti kuntalaisten vuorosanojen tulla päähenkilöä runsaammin. Niiden piti kasaantua ja näin ollen leikkaamalla oikein saada mielikuva, että päähenkilö ahdetaan nurkkaan pelkästään puhumalla tilanteessa jossa hänellä itsellä on ase. Oikein leikattuna ja ilmaistuna omituinen mielikuva toimii viihdyttävänä ja hauskana kohtauksena.

Kuva 8: Kuvankaappaus pankkiryöstökohtauksesta. (KUNTA)

Nopean komedian hyödyt ovat toimia korostavana vastapainona hitaalle komedi-alle. Haittana voi olla sen ylikäyttäminen, mikä voi väsyttää katsojan. Tärkeää onkin ymmärtää kumpi lähtötapa olisi hauskempi kuvaamaan tiettyä tilannetta. Yksittäisessä sketsissä voi olla sama rytmi alusta loppuun, mutta komediaeloku- vassa pitää usein osata pallotella rytmivaihdosten kanssa.

Myös elokuvan loppupuolen bussikohtauksen – missä päähenkilö oppii, ettei ajo- neuvolla pääsee kunnasta pois – voisi luokitella nopeaksi komediaksi. Pian kui- tenkin tämän jälkeen elokuvan rytmi hidastuu takaisin sen yleisempään tempoon ja koomiset elementit löytyvät taas yksityiskohtien pitkittämisestä. Myös genre vaihtuu, kun elokuvan lopussa ylluonnolliset elementit on otettu esille.

5.1.3 Draaman käyttäminen komediassa

Onnistuneen komedian tekeminen vaatii valtavasti ymmärrystä draamasta. Ei ole harvinaista, että epäonnistunut draama muuttuu vahingossa komedialliseksi, tai että onnistunut komedia tarvitsee draamaa. Toimivan komedian elementit perus- tuvat siihen, että katsojalle on valmiiksi tuttuja draamalliset keinot, joita käytetään uudessa näkökulmassa komedian esiintuomista varten. Tästä syystä moni ko- media voikin sisältää myös selkeitä viittauksia toisiin elokuviin ja/tai genreihin.

Kunta-lyhytelokuvassa on runsaasti tällaisia esimerkkejä. Alun asetelma tyhjästä pikkukylästä, jossa aika on pysähtynyt ottaa tunnelmaltaan inspiraatiota mm. *Gone Girl* elokuvan alkupuolelta sekä *Huuliharppukostajasta*. Kyseisissä eloku- vissa tunnelman voi yhdistää pahaenteisyyteen tai ”tyyntä ennen myrskyä” kal- taiseen tilanteeseen. Kunta-lyhytelokuvassa sillä korostetaan banaalia arkea pai- kassa, jossa ei koskaan tapahdu mitään.

Konkreettisempi esimerkki on jälleen kerran postimiehen esiintulo ja hyvin selke- ästi korostetut länkkärielokuviin viittaavat tyylikeinot. Ylidramaattisesti saapuvan postimiehen koomisuus kiteytyy katsojan tietämykseen parodisoitavan genren kliseisiin. Tuntemattoman revolverisankarin tai lainsuojattoman saapuminen sa- luunaan tarkoitti usein konfliktia tai tulevaa toimintakohtausta. Tässä tapauk- sessa se on kuitenkin täysin arkinen asia, mikä korostuu pelkästään maailman

lohduksen arkisuuden takia ja siksi että se on päähenkilön ainoa reitti poistua kyseisestä maailmasta. Arkisten täysin katsojalle tunnistettavien asioiden liittämistä johonkin kaukaiseen kuten villin lännen myyttisiin legendoihin, muodostaa usein komediaa koska katsoja löytää poikkeuksellisen yhteyden asioista, joista hän ei odottanut sellaista olevan.

Toinen tärkeä asia komediassa kuten draamassakin – on tunteisiin vetoaminen. Tämä asia on itsestäänselvyys draamassa mutta harvemmin otetaan samalla tavalla huomioon komediassa, koska komedian tarkoitus on naurattaa, ei saada tunteelliseksi.

Kuitenkin naurattava komedia on nimenomaan tunteisiin vetoavaa. Elokuvan tarinan koomisuus keskittyy hahmoon, joka on lukittuna elämään loppuelämänsä pikkukaupungissa ja siihen liittyvään ahdistukseen. Siksi on välttämätöntä, että hankalatkin tunteet tulevat esille komedian myötä. Elokuva perustuu käsikirjoittajan omiin kokemuksiin ja pelkoihin elämästä paikassa, josta hän ei yksinkertaisesti päässyt pois.

Tästä syystä syntyi ratkaisu kirjoittaa elokuvan loppuun kauhuelokuvia sisältäviä elementtejä. Päähenkilön taistelu muuttuu mahdottomaksi ja Kunnan vallankäytöt kasvaa.

6 DRAAMALLINEN RYTMITTÄMINEN

6.1.1 Alateksti

Varjojuhla oli rakenteeltaan hyvin dialogipainotteinen. Suurin osa kohtauksista oli kahden tai useamman ihmisen välistä keskustelua ja rytmi pysyi melko rauhallisena ennen lopun käännettä. Tämä vaatii luonnollisesti leikkaajalta erilaista lähestymistapaa edittiä varten. Fokuksena on eri hahmojen välinen dynamiikka ja heidän keskustelun rivien välistä ilmenevä alateksti. Alateksti voi parhaimmillaan olla täysin ilmiselvää, vaikka mitään ei kerrotaisi suoraan. Tämä vaatii kuitenkin tarpeeksi taitavaa visuaalista kerrontaa, joka ei saa katsojaa kokemaan, että hänellä selitetään asioita rautalangasta vääntäen. Leikkaajan työ korostuu tällaisissa tilanteissa äärimmäisen tärkeäksi ja kyseinen tehtävä oli ehdottomasti haastavimpia asioita tähänastisella urallani.

Yksi elokuvan pääjuonia on Selenan ja Lauran välisen suhteen kehittyminen. Selenä on ihastunut Lauraan ja ihailee hänen elämäntyyliänsä. Laura lämpenee elokuvan loppua kohden myös Selenaa kohtaan, mutta kehitys on hidasta. Kohtauksissa pyritään antamaan yksityiskohtien kautta hahmojen välistä dynamiikkaa. Yksi esimerkki on aamukohtaus elokuvan puolivälissä.

Kuva 9: Kuvakaappaus elokuvasta VARJOJUHLA.

Kohtauksessa Selena on erityisen vieraanvarainen Lauraa kohtaan ja kutsuu hänet ennen häitä järjestettäviin ”varjobileisiin”. Näyttelijä esittää hahmon jännittyneenä, ja kohtauksessa välittyy selkeä Selenan hahmon ”harjoiteltu” kutsu. Hie- man konemaisesti esitetty vuorosana toimii siis tehokeinona korostamaan kuinka hermostunut Selenan hahmo on saadakseen Lauran illanviettoon mukaan. Kut- sun jälkeen kestävä hetkittäinen tauko keskustelussa korostaa myös jännitystä.

Sen jälkeen Laura kysyy Selenan mielipidettä hänen huulipunastaan. Alateksti on myös esillä vahvasti: Laura kokee olonsa tarpeeksi rentoutuneeksi Selenan seurassa ja pystyy kysymään hänen mielipidettään. Selena vastaa kehumalla Lauran huulipunaa ja lisäksi myös tuoksua, missä korostetaan Selenan innok- kuutta tutustua läheisemmin Lauraan. Jälleen kerran keskusteluun tulee hetkelli- nen tauko, korostaen lisää Selenan kommenttia. Jännitteen katkaisee toisen pariskunnan saapuminen huoneeseen. Seuraavassa kohtauksessa Laura toistaa itselleen Selenan hänelle sanomat sanat: ”Näytät” hyvältä.

Kuva 10: Kuvakaappaus VARJOJUHLA

Kohtaus kertoi siis epäsuorasti katsojalle Selenan ja Lauran välien lähenemi- sestä yksityiskohtien kautta. Samanlainen lähestymistapa oli välttämätöntä ot- taa koko elokuvaan.

Toinen esimerkki hahmodynamiikasta ja alatekstistä löytyy kohtauksesta missä Nea, Roope, Joel ja Valo valmistelevat paikkaa häitä varten. Aikaisemmassa kohtauksessa katsojille on kerrottu että Nean ja Roopen suhde kärsii Roopen ollessa liian passiivinen ja Nean kaipaavan määrätietoisuutta. Roope näkee

kauempaa kun Joel (joka osoittaa määrätietoisuutta ja johtajuutta) johtaa pöytien siirtämistä Nean kanssa. Alateksti on selkeä: Joel osoittaa niitä piirteitä joita Nea kaipaisi Roopessa ja heidän välit lähenevät Roopen ollessa kyvytön tekemään asialle mitään. Tilanteen tuskaisuus korostuu, kun Roope huutaa kaksikolle vastalauseen pöydän paikasta, eivätkä he edes kuule häntä.

6.1.2 Ristileikkaaminen

Koska Varj juhla oli dialogipainotteinen elokuva, siinä oli mahdollisuuksia hyödyntää ristileikkaamista useamman asian samanaikaista kertomista varten. Informaation voi välittää useasta näkökulmasta tai kontekstia voi muuttaa näyttämällä kahta erillistä tapahtumaa samaan aikaan. Katsoja löytää yhteyden asioista, jotka ovat muuten erillisiä ja uuden yhteyden kautta korostaa haluttua tunnetta enemmän.

Esimerkki tällaisesta kohtauksesta on kohtauksessa, missä Selena avautuu omasta yksinäisyydestään Lauralle. Samanaikaisesti Nea ja Joel harrastavat seksiä toisessa huoneessa. Lauran tarina hänen nuoruutensa rakkaudesta ja sen menettämisestä yhdistettynä kahden toisilleen melko tuntemattoman ihmisen intiimihetkeen antaa laajemman perspektiivin kohtauksen teemaan voimistaen toisiaan.

Kuvat 11 ja 12: VARJOJUHLA

6.1.3 Päälause

Kuten muutkin tarinat, myös elokuva voi kiteytyä lopulta ns. ”päälauseeseen” eli siihen mitä tarinan luoja haluaa katsojallaan kertoa. Elokuvan päälause on parhaimmillaan yleensä, kun se on selkeä ja täten suurellekin yleisölle välitettävissä. Päälauseen ei tarvitse olla yksinkertainen tai geneerinen, mutta tarpeeksi selkeä, että se saavuttaa yleisönsä.

Käsikirjoitusvaiheessa tehdään vankka pohjatyö elokuvan päälauseen välittämiseksi. Tarina kerrotaan muodossa ja rytmissä, kun (käsikirjoittaja on visualisoinut ja) kohtausten muodostama kokonaisuus välittää lukijalle päälauseen viimeistään tarinan lopussa. Elokuvan mennessä tuotantoon ohjaaja ottaa oman tulkintansa päälauseesta ja sen välittämisestä ja tekee elokuvan siitä kulmasta. Leikkaajan tehtävä on muodostaa kuvakerronnallinen kokonaisuus tarpeeksi toimivaksi, jotta elokuvan lopussa välittyvä päälause siirtyy katsojalle. Varjojuhla ja Kunta-lyhytelokuva olivat hyvin erilaisia projekteja ja täten päälauseet ja niiden välitystapa poikkesivat huomattavasti toisistaan.

Varjohuhan päälause oli monitulkinnainen. Pohjimmiltaan elokuva kertoi yksinäisistä ihmisistä ja heidän ahdingosta tuntea rakkautta. Teema välittyi useamman hahmon kautta ja yhteisiä tekijöitä kaikkien tarinassa olivat tietynlainen rakkauden puute ja siihen liittyvä kärsimys. Hahmot saivat kuitenkin myös lohtua toisensa seurasta ja oman ahdingon jakamisesta muiden samanhenkisten ihmisten kanssa. Toisaalta tarinan voi tulkita myös vastakkaisella näkökulmalla, missä hahmojen tarve rakkauteen riistää heiltä mahdollisuuden omaan onnellisuuteen. Jokainen hahmo joutuu tavalla tai toisella pettymään elokuvan aikana halunsa epätäydellisyyteen ja riittämättömyyteen. Viimeisessä kohtauksessa Selena ja Valo jäävät katsomaan kaukaisuuteen. Selenalle edellinen ilta oli ollut toivo mahdollisesta suhteesta Lauran kanssa, joka oli nyt siirtynyt kauemmas. Valolle ilta oli parisuhteen päättymisen. Hahmot jäävät epävarmaan tilanteeseen tulevaisuuden puolesta ja rakkauden tarve aiheuttaa heille kärsimystä.

Kunta-lyhytelokuvassa päälause alkoi välittyä tarkalleen vasta elokuvan kerronnan siirtyessä yliluonnollisen puolelle. Tarinan ydin oli välittää katsojille miten hankalaa pieneltä paikkakunnalta poistuminen voi olla, jos on asunut koko elämänsä siellä ja on osa sen sosiaalista verkostoa. Jannen keinot muuttaa pois kävivät yhä epätoivoisemmiksi ja tarinan pääjännitys syntyi siitä kysymyksestä, onnistuuko hän lopulta pakenemaan. Tarinan huippukohtaus muut hahmot ”päästävät” Jannesta irti ja antavat hänelle luvan muuttaa, mutta korostavat että muutos tulee tapahtumaan ilman heitä. Janne joutuisi siis jättämään koko edellisen elämän ja siihen liittyvät ihmissuhteet ja muistot taakseen aloittaakseen jotain uutta. Kyseinen dilemma välittyy selkeästi tilanteessa missä hahmo joutuu muuttamaan pikkukaupungista pois, mutta sen voi tulkita myös yleismaailmallisesti elämänmuutoksen luonteesta. Mielestäni elokuvan bussikohtaus on tarinan tärkein kohta, koska se välittää Jannen tilanteen koko dramaattisuudessaan katsojalle. Sen jälkeinen ”valeloppu” missä Janne onkin päättänyt jäädä Kuntaa ja saada lapsen – sekä ”oikea loppu” – missä Janne saa vihdoinkin kutsun kouluun ja pakenee, lapsesta ja perheestä huolimatta – toimii koomisena tehokeinona ja korostaa päälausetta yhä vahvemmin. Jannen täytyy jättää jopa hänen lapsensa taakseen päästääkseen pois. Kyseinen kerrontatapa toimii komediassa, jossa asiat voivat olla ns. ”moraalisesti väärin” jos ne tukevat tarinan yleislogiikkaa ja päälausetta.

7 POHDINTA

Leikkaamisessa pitää osata mukautua genren vaatimuksiin ja mennä oman mukavuusalueen ulkopuolelle. Draamaa leikatessa pitää olla kyky ajatella draamattisesti ja komediassa koomisesti. Lähtökohta on kuitenkin aina sama: Tunteiden välittäminen katsojalle ohjaamalla rytmiä, perspektiiviä ja informaation määrää. Jos leikatessa leikkaaja alkaa tuntea itsellään samoja tunteita kuin yrittää välittää leikkaamisen kautta katsojalle, hän voi tietää olevansa oikeassa suunnassa.

Oma suoritukseni oli mielestäni riittävä ensimmäisiksi varsinaisiksi leikkausprojekteiksi. Suurimpia virheitäni oli liiallinen jumiutuminen tuttuun rakenteeseen. Ensimmäinen varsinainen raakaversio määritteli elokuvan muodon, mihin oli henkisesti raskasta tehdä muutoksia. Kuitenkin useimmiten ratkaisut hankaliin tilanteisiin löytyi juuri tätä rakennetta muuttamalla kovin ottein.

Mielestäni oleellisin havainto koko työn aikana oli se ettei komedian ja draaman leikkaaminen eroa niin valtavasti toisistaan. Vaikka jotkin draamalliset ”säännöt” pystyi mahdollisesti tulkitsemaan eri tavalla komediaa tehdessä, ei niitä voinut kiertää sen enempää kuin missä muussakaan genressä. Monelta osin kuitenkin uskon, että komediaorientoituneelle leikkaajalle kenties hyödyllisin mahdollinen harjoitus olisi leikata draamaa sekä päinvastoin. Vastakohtien kautta on mahdollista oppia runsaasti uusia asioita omista vahvuuksista.

8 LÄHDELUETTELO

Elwyn, J 2023. Editor vs Director: What can editors learn from directors? Verkkootikkeli. Viitattu 28.8.2024

<https://blog.frame.io/2023/01/09/editor-vs-director-what-can-editors-learn-from-directors/>

Kroll, N 2015. How To Edit Comedy Scenes for Maximun Laughs. Verkkootikkeli. Viitattu 28.8.2024

<https://www.premiumbeat.com/blog/how-to-edit-comedy-scenes-for-maximum-laughs/>

Koskinen, A 2024. Data Managerin työtehtävät kansainvälisissä elokuva- ja sarjatuotannoissa. Theseus.

Viitattu 15.9.2024

<https://www.theseus.fi/handle/10024/860164>

Jokihaara, J 2006. Ilmaisun staattisuus elokuvahuumorin keinona. Theseus.

Viitattu 15.9.2024

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10575/TMP.objres.912.pdf?sequence=2>

9 LIITTEET

Kunta-lyhytelokuva

Ohjaus ja käsikirjoitus:

Arttu Järvinen

Leikkaaja:

Atte Liikanen

Tuottaja

Janita Sarpola

Janna Järvinen

Pääosissa:

Miko Jaakkola

Juha Uutela

Rebekka Palanne

Pirre Toikkanen

Anitta Ahonen

Erkki Karema

Antti Haapala

Juuso Asikainen

Synopsis: Saatuaan kieltävän vastauksen kouluhakemukseensa, Janne ryöstää paikallisen grillin epätoivoisena yrityksenä paeta kotikunnastaan, josta kukaan ei koskaan pääse pois.

Varjojuhla

<https://www.imdb.com/title/tt14586656/>